

Nyt Psykiatrisk Center i DNU

DOMMERBETÆNKNING

Konkurrence

Integreret kunst i Strøget og tværgående gangparti

Maj 2015

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING OG SAMMENFATNING.....	4
KONKURRENCEOPGAVEN	5
PRÆSENTATIONEN	6
BEDØMMELSE	6
BEDØMMELSESUDVALG	6
BEDØMMELSESKRITERIER	6
GENNEMGANG OG VURDERING AF DE KUNSTNERISKE FORSLAG.....	7
A KASSEN	7
TAL R	8
TOVE STORCH	9
AFGØRELSE.....	10

Konkurrenceudskriver og bestiller

Region Midtjylland
Projektafdelingen for Det Nye Universitetshospital
Hedeager 3
8200 Aarhus N
Tlf. : +458728 8850

Opgaveansvarlig
Lene Stadil
Email: lene.stadil@dnu.rm.dk

Hjemmeside: dnu.rm.dk/bygherre

Bygherre og rådgiver

TEAM KPC
Pensionskassernes Administration
(PKA), Lærernes Pension
Ejendomsselskab (Lærernes Pension)
Underrådgivere:
Arkitema K/S
Grontmij A/S
Wicotec Kirkebjerg

Indledning og sammenfatning

I *Kunststrategi – Nyt Psykiatrisk Center, Aarhus Universitetshospital, Skejby* (2014) rettes fokus mod den kunst, som skal bidrage til at skabe trygge og positivt stemte omgivelser i samklang med arkitektur og behandlingsmiljø for patienter, personale og pårørende i det kommende center. Strategien udfolder visioner og ambitioner for kunstens rolle og udpeger endvidere en række centrale placeringer til integration af stedsspecifik kunst.

Den 26. januar 2015 blev der udskrevet en skitsekonkurrence om forslag til integreret kunst på en af disse centrale placeringer – Nyt Psykiatrisk Centers hovedfærdselsåre – Strøget – samt det tværgående gangforløb, der leder til psykiatriens sengeafsnit. Konkurrencen blev udskrevet med deltagelse af følgende tre danske kunstnere

- A Kassen
- Tal R
- Tove Storch

De deltagende kunstnere udviklede herefter deres forslag på baggrund af et konkurrenceprogram, samt en briefingdag med præsentationer af samt dialog med TEAM KPC/arkitekter og brugergruppen. Skitseforslagene blev indleveret den 16. april 2015.

Efter skitsefremlæggelsen den 22. april 2015 og den efterfølgende bedømmelsesproces har dommerkomitéen i maj 2015 kåret Tal R som vinder af konkurrencen.

Konkurrenceopgaven

Strøget er "hovedpulsåren" i Almen Psykiatri (Voksen- og Børne- og ungepsykiatrien), der forbinder det somatiske hospital med Nyt Psykiatriske Center. Her ankommer man og fordeles ud på ambulatorier og sengeafsnit. Herudover kan Strøget anvendes til gåture og adspredelse i hverdagen for de indlagte patienter, der må færdes frit, og deres pårørende. Her findes fællesfunktioner som reception, ventearealer, cafe, multihal, seminar- og grupperum.

Kunstnerne blev bedt om at udarbejde et forslag til et stedsspecifikt kunstprojekt i Strøget og det tværgående gangparti. Kravet til kunsten er, at den i samklang med arkitekturen skal øge trivsel og velbefindende under patienters ophold, pårørendes besøg og i personalets hverdag. Kunsten skal skabe fokuspunkter for både stimulans og afslapning og fungere i overensstemmelse med Strøgets funktion og beskaffenhed.

Projektet skal i fremtiden realiseres sideløbende med byggeriet, hvilket gav kunstnerne mulighed for at arbejde med bygningsintegrerede elementer. Fx med udskiftning af materialer på vægge, lofter, gulve, kunst tænkt ind i glasflader og/eller lysinstallationer mv. Ligesom der kunne arbejdes med inventar.

Kunsten skal favne mangfoldigheden og tænkes i form af et hovedgreb – et samlet projekt, der "tager imod" og kan være med til at sammenbinde området og skabe identitet. Med markante nedslag i udvalgte områder kan projektet endvidere bidrage med identifikations- og stedmarkører, der også strækker sig ud i det tværgående gangparti mod sengeafsnittene. Kunsten må gerne overskride grænserne for det forventelige og skabe øget oplevelse og attraktion i Strøget.

Det blev stillet som et krav til kunsten, at den skulle udvise forståelse for og imødekomme Nyt Psykiatriske Center som kontekst og brugernes særlige vilkår og betingelser. Det var ligeledes et krav, at kunsten forholder sig til Strøgets funktionalitet og udviser omtanke for forhold som færdsel, belysning og inventar. Der skulle endeligt tage højde for, at kunsten kan udføres i solide materialer, der kræver et minimum af vedligeholdelse, og som er modstandsdygtige overfor slid.

Økonomi

Kunstprojektets budgetramme er på 3.000.000 kr. ex moms alt inklusiv. Kunstnerne blev bedt om at udarbejdes et budget for kunststopgavens realisering på grundlag af overslagspriser og erfaring. Budgettet skulle indeholde kunstnerhonorar samt alle arbejder og leverancer i forbindelse med realiseringen

Skitseforslagene er honoreret med hver 75.000 kr. ex moms, udbetalt ved aflevering af skitsen. I forbindelse med vinderskitserne indgår de 75.000 kr. ex moms i det samlede kunstnerhonorar.

Præsentationen

Skitseforslagene blev afleveret den 16. april 2015 i både digital og fysisk form, indeholdende:

- En tydelig illustration af projektet
- En beskrivelse af de kunstneriske overvejelser i forbindelse med forslaget
- En beskrivelse af materialer og de anvendte teknikker
- Et budget for kunstprojektets realisering

Skitsepræsentationen fandt sted den 22. april, hvor hver kunstner fik 30 minutter til præsentation samt 30 minutter til at bevare spørgsmål fra bedømmelsesudvalg, rådgivere og kunstudvalg.

Bedømmelse

Der blev i processen nedsat et bedømmelsesudvalg med repræsentanter fra hhv. AUH Risskov, Team KPC, Projektafdelingen i DNU samt en ekstern fagdommer. Til udvalget blev der endvidere tilknyttet en række rådgivere. Bedømmelsesudvalg og rådgivere afholdte efter skitsepræsentationen et bedømmelsesmøde, hvor alle tre skitser blev gennemgået og vurderet og på baggrund af dette blev vinderskitzen udpeget.

Bedømmelsesudvalg

Gert Pilgaard Christensen, direktør for Psykiatri og Social, AUH Risskov (formand)

Peter Christoffersen, direktør, KPC (bygherre)

Frank Skriver Mikkelsen, Projektdirektør, DNU, Region Midtjylland (bestiller)

Erlend Høyersten, direktør, AROs (ekstern fagdommer)

Rådgivere

Anna Kathrine Bisgaard, arkitekt MAA, kreativ leder, Arkitema

Johan Grud Bjerregaard, arkitekt MAA, sagsarkitekt, Arkitema

Trine Møller Madsen, kunstrådgiver, IN SITU

Lene Stadil, Projektafdelingen, DNU, Region Midtjylland

Inge Voldsgaard, ledende oversygeplejerske, AUH Risskov

Steen Woller, projektchef, KPC

Bedømmelseskriterier

Med afsæt i konkurrenceprogrammet blev der udviklet følgende bedømmelseskriterier, som dannede afsæt for bedømmelsesudvalgets udpegning af vinderskitzen. Kriterierne var:

- Projektets kunstneriske kvalitet og evne til at tilføre Nyt Psykiatrisk Center en ekstra dimension
- Projektets kvaliteter som et hovedgreb, der kan være med til at sammenbinde området og skabe identitet.
- Projektets integrerbarhed og ideens robusthed ift. den efterfølgende udviklings- og realiseringsproces.
- Projektets forståelse for Nyt Psykiatrisk Center som kontekst og brugernes særlige vilkår og betingelser.
- Projektets samspil med arkitekturen, funktionelt såvel som æstetisk
- Projektets omtanke for drift og vedligehold

Gennemgang og vurdering af de kunstneriske forslag

Konkurrencens tre indkomne forslag udviste stor variation og spændvidde i både tilgang og kunstnerisk udtryk. I det følgende gennemgås og vurderes de tre projekter i alfabetisk rækkefølge efter kunstnernavn.

A Kassen

A Kassen præsenterer et to-delt projekt, der skal og vil opfattes som to særskilte projekter. I begge projekter videreføres A Kassens traditionelle arbejdsmetode med omdrejningspunkt i princippet om abstraktion eller addition som vejen til skabelsen af interessante, tankevækkende og anderledes rum.

Det første projekt begynder allerede udenfor indgangen, hvor Psykiatriens navn står skrevet i udskårne kobberbogstaver. På den anden side af indgangen – i passagen indendørs – læner en stor messingplade sig op ad væggen, hvor bogstavernes udstansninger danner en form for relief. Det næste kunstværk, som ligger i forlængelsen heraf, er installationen af store marmorplader, som er perforeret af store, cirkelrunde huller. Det materiale, som er taget ud af pladerne, forvandles til bordplader i foyrens opholdsareal. Marmorpladerne kan fremstå som store, nærmest abstrakte landskabsbilleder og bordene som funktionelle skulpturer.

Det andet projekt bruger loftet og de traditionelle, anonyme loftsplader som udgangspunkt. A Kassen ønsker at lave en kaskade af farvede felter med udgangspunkt i industrielle RAL-farveskema. Loftet vil fremstå som et flerfarvet skakbræt med mulighed for at accentuere og skabe fokus på enkelte områder ved hjælp af lysstyrke, farvetone og farveintensitet. Således er loftet forvandlet til en stor flydende skulptur.

Projektets idémæssige styrke ligger primært i den fascinerende frie udnyttelse af de givne rammer i systemloftet/RAL-farvesystemet. Til gengæld er det en svaghed ved projektet, at det er tydelig to-delt uden, at de to dele nævneværdigt kommunikerer med hinanden.

Illustrationer fra A Kassens skitseforslag

Tal R

Projektet har en tydelig fysisk ramme, intension og kerne. Det centrale elementet er den kunstneriske brug af eksisterende billeder fra Museum Ovaraci, som i dag er nært knyttet til Psykiatrisk Hospitals historie og identitet.

Tal R ønsker at bruge dette særegne billedunivers på to forskellige måder, men som tilsammen fremstår som ét samlet udtryk.

1) Det er ønsket at bygge og integrere store vitrineskabe. Vitrineskabene har et moderne design, men skal samtidig pege på, hvordan man på forskellige museer gennem historien har fremvist kostbare genstande og sjældenheder. Skabene har en volumen, som også bidrager til at modulere og skabe nye rum i de omgivelser, de er placeret i. Tal R ønsker, at billeder og genstande fra Museum Ovaraci placeres i vitrinerne efter hans anvisning, ikke som en museal præsentation, men mere som små æstetiske tableauer.

2) Det andet element, Tal R bringer ind projektet, er at finde eksisterende motiver fra tegninger, malerier og skulpturer, skabt af Psykiatriens brugere, fortolke dem i eget billedsprog og derefter påføre dem på mulige overflader: vægge, gulve, bordoverflader mv. Således vil eksisterende udtryk få nye udtryk og revitaliseres gennem Tal Rs kunstneriske behandling.

3) Det tredje og sidste element, Tal R ønsker at gennemføre, er udviklingen af inventar – en række sofaer, der kan bruges af de personer, der benytter sig af stedets faciliteter. Møblerne skal designes i tråd med de møbler, der tidligere har indgået i Tal Rs udstillinger i form af "siddeskulpturer". Møblerne, her tænkt ind i en hospitalskontekst, kan bedst beskrives som sociale

møbler, der inviterer og opfordrer til forskellige former for sociale interventioner og således bryder med traditionel og institutionel praksis.

De tre elementer skaber en helhed – et Gesamtkunstwerk – hvor flest mulig elementer inddrages i et stort, samlet kunstnerisk udtryk og værk.

Brugen af det kunstneriske materiale, som er hentet fra Museum Ovaraci, og fremvisningen af dette materiale på en respektfuld måde, skaber en dialog mellem nutidens brugere og historien og giver samtidig et sympatisk blik på et fagfelt, som ofte betragtes med fordomme og frygt. Gennem brugen af det historiske materiale tager Tal R vare på historien, men hans projekt handler imidlertid om mere end blot Psykiatriens rødder. Det adresserer vores liv i omskiftelige tider med udvidet mobilitet, digital kommunikation, øget ensomhed og mangel på forståelse for, hvor vi kommer fra, og hvilke relationer vi indgår i, som er meningskabende for os.

Illustrationer fra Tal Rs skitseforslag

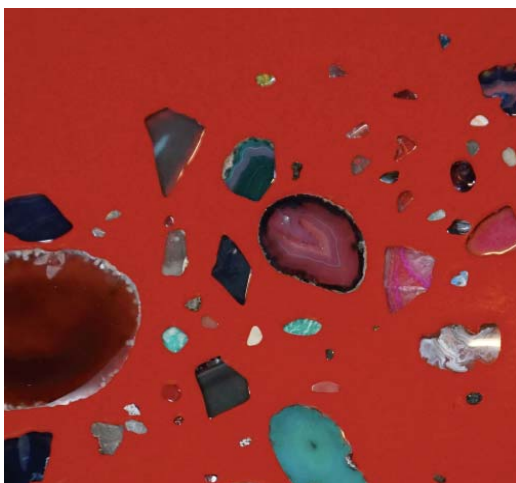
Tove Storch

Tove Storchs projekt er en kunstfærdig behandling af gulvet. Det skal støbes med sten og krystaller af forskellig karakter og kvalitet. Den kunstneriske tanke er at transformere de lange gulvforløb til et vandløb. Placeringen af stenen i klynger eller opsamlinger skaber en illusion af, at de er havnet der naturligt, som en følge af fysisk påvirkning fra vandets strømninger.

Projektet kan opleves og tolkes på forskellige måder – fra strandvandring til rituelle ceremonier, som involverer vand – ligesom det referer til filosofi og praksis omkring ”lykkesten” og krystallers healende kræfter.

Projektet er æstetisk tiltalende og har en fin poetisk grundtone. Ydermere skal Tove Storch anderkendes for den særdeles grundige research, udvikling og afprøvning af gulvets tekniske egenskaber; det blev skønnet egnet. Dog havde projektet stået stærkere med en mere omfattende

påvirkning af omgivelserne. Fx kunne kunstneren med fordel have udforsket muligheden i at lade de illusoriske kræfter påvirke dele af arkitekturen, hjørner og vægge.

Illustrationer fra Tove Storchs skitseforslag

Afgørelse

Alle tre forslag levede op til konkurrencens formelle krav. Efter gennemgangen af alle forslag udpegede Bedømmelsesudvalget enstemmigt Tal R's projekt som vinderprojekt. Det er det mest gennemgribende projekt af de tre, både kunstnerisk og fysisk. Det er også det projekt, der i største grad formår at udvikle noget nyt samtidig med, at det forholder sig til Psykiatriens historik. Tal R skaber ikke bare et særegent billedunivers og et Gesamtkunstwerk. Vi vil også påstå, at han i sin vision forstår at skabe en oase og et pusterum, som både kan inspirere, skabe ro og give trøst.

Vi ser frem til arbejdet med at bearbejde og konkretisere ideerne til implementering i det kommende Nyt Psykiatrisk Center.

Bedømmelsesudvalget, Team KPC, AUH Risskov og projektafdelingen ved DNU, Region Midtjylland, ønsker at takke alle tre deltagende kunstnere for deres engagement i opgaven med interessante og velgennemtænkte bud på løsninger til følge.

